Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkko

12.4.2018

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 13/2018 vp; HE 13/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnon antaja

Tulli/ tulliylitarkastaja Juha Vilkko, puhelin 04033 22791; juha.vilkko@tulli.fi

Lausunto:

Tulli kiittää tilaisuudesta saada esittää puolustusvaliokunnalle ehdotettuun uuteen lakiin liittyviä kannanottojaan. Tulli on jo lain aiemmassa valmisteluvaiheessa saanut esittää siihen liittyviä näkemyksiään, joita on osittain huomioitukin nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä.

Tulli haluaa vielä kuitenkin esittää eräitä ehdotettavaa ja muutettavia lakeja koskevia huomioitaan:

Aluksi Tulli haluaa kiinnittää huomiota säädettäväksi ehdotettavan uuden lain 2 luvun 16 §:ään siltä osin kuin Puolustusvoimat oikeutetaan perustamaan tilapäisen henkilörekisterin ohella myös 'muun' rekisterin esimerkiksi rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävän tai esitutkintatehtävän suorittamiseksi. Säädettäessä voimassa olevaa Tullin henkilötietolakia hallintovaliokunta (HaVM 54/2014) nimittäin ehdotti poistettavaksi hallituksen esityksessä (HE 351/2014) olleen mahdollisuuden muiden kuin tilapäisten analyysirekisterien perustamiseen. Mietinnön mukaan Tullin erityislainsäädäntöön ei voida ottaa sellaista henkilörekisteriä, josta puuttuu henkilörekisterin käyttötarkoitus ja tietosisältö. Valiokunta toteaa mietinnössä edelleen, että tällainen sääntely ei ole asianmukainen myöskään poliisin henkilötietolainsäädännössä. Tulli haluaa saattaa hallintovaliokunnan kannanoton myös nyt puheena olevan lain eduskuntavalmistelusta vastaavan puolustusvaliokunnan tietoon.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkko

12.4.2018

Toiseksi, saman ehdotettavaan lain 4 luvun 29 §:n mukaan Puolustusvoimat saisi luovuttaa Tullille henkilötietoja Tullille muun muassa ulkomaanliikenteen valvontaa varten. Tullin käsityksen mukaan tietojen luovuttaminen tulli –ja verovalvontaa varten vastaisi tässä yhteydessä luontevammin Tullin tietojen tarvetta, koska Tullin valvontatehtävät käsittävät muutakin kuin ulkomaanliikenteen valvontaa. Tämä muotoilu olisi myös yhdenmukainen henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2016) 13 §:n tarkoittamien eräitä viranomaisia koskevien tiedonluovutussäännösten kanssa. Samalla se tukisi hallituksen esityksen kappaleessa 6 olevaa tavoitetta siitä, että säädettävä laki saataisiin yhdenmukaiseksi muun muassa valmisteilla olevan Tullin uuden henkilötietolain kanssa.

Puolustusvoimista annettuun lakiin (lakiehdotus 4) ehdotettu muutos:

Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 17 § ehdotetaan muutettavaksi kokonaan siten, että kun se nykymuodossaan koskee lupa-ja hallintoasioiden rekisterin rekisterinpitäjää, säätäisi se uudessa muodossaan Puolustusvoimien muuta kuin teknisellä yhteydellä tapahtuvaa tiedonsaantioikeutta muun muassa muilta viranomaisilta.

Säännöksen tarkoituksena olisi sitä koskevien HE -perustelujen mukaan mahdollistaa Puolustusvoimille yleinen oikeus virkatehtävien hoitamiseksi tarpeellisten tietojen saamiseen. Niin ikään perustelujen mukaan säännös laajentaisi Puolustusvoimien tiedonsaantimahdollisuudet samalle tasolle vertailukelpoisten viranomaisten kuten poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa, joilla yleinen tiedonsaantioikeus jo on. Toisaalta perustelujen mukaan, säännös ei mahdollistaisi tietojen saantia teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

Tulli on jo asian varhaisemmissa valmisteluvaiheissa pyytänyt kiinnittämään huomiota kyseisen tiedonsaantisäännöksen avoimuuteen. Ehdotetussa muodossaan –vastaisuudessa muodostuvasta soveltamiskäytännöstä riippuen - sen voidaan katsoa mahdollistavan hyvinkin laajan tietojensaantioikeuden. Säännös nimittäin koskisi kaikkia ’laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja salassapitovelvollisuuden estämättä’. Ainoana rajoituksena olisi, että tietojen tai asiakirjojen antamista Puolustusvoimille tai tietojen käyttöä todisteena ei ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Tulli toivoisi säännöksen rakentuvan niin, että lain tasolla olisi edes jollain tarkkuudella säännökset luovutettavien tietojen käyttötarkoituksesta. Tulli toteaa myös, että Tullin henkilötietojen käsittelysäännökset erityissäännöksinä saattavat eräissä tilanteissa estää kyseiseen säännökseen perustuvan tiedonluovutuksen. Esimerkkeinä tällaisesta tilanteesta ovat ulkomaan viranomaisilta saadut tiedot, joita ei voida luovuttaa edelleen ilman sen valtion lupaa, josta Tulli on tiedot saanut. Tällaisia tietoja ei voitane Puolustusvoimille luovuttaa, vaikka ehdotettu säännös antaisi sen tiedonsaantiin oikeuden salassapitovelvollisuuden estämättä.

Liitteet

Jakelu

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkko

12.4.2018

Tiedoksi